

# SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič  
a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati petič  
vrsta Din 4.— Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod  
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo

Ljubljana, Knaflcova ul. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8. —

NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26.

Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.

Jesenice, Ob kolodvoru 101. —

## „MEČ RIMSKE PRAVDE“

**Nenavadno držanje italijanskega tiska — Ali je res vsakomur prost dostop k razpravi — Vedenje obtožencev med čitanjem obtožnice česa so obdolženi**

Trst, 3. septembra. Proces v Trstu spremlja italijanski tisk na način, ki je zares neobičajen v kulturnem svetu. Teatralno in tendenciozno opisovanje priprav za sam proces in preudiranje obsodbi, ki bo padla v Trstu, je najti v vseh fašističnih novinah, povdarjajočih, da bo »meč rimske pravde« padel na glave obtožencev. Značilno je, da ni bilo včeraj pred tribunalom v ulici Coroneo nič občinstva. To poskuša laški tisk raztolmačiti na ta način, da je vladala prevelika vročina. Če pa se upošteva dejstvo, da so bile pred tribunalom nameščene množice fašističnih milicijev, karabinjerjev, oklopnih avtomobilov ter ostalih vrst vojske v popolni pripravljenosti, je pač razumljivo, da meščanstvo ni niti moglo v ulico Coroneo in v bližino sodnega poslopja. Da bi bila parada še večja, so stražili tudi konzulate, zlasti jugoslovenskega in francoskega. Če tudi listi naglašajo, da prisostvuje razpravi veliko število novinarjev, vendar ni nikjer opaziti drugih, kakor fašističnih. Zato listi s tem večjo vneto povdarjajo, da prisostvujejo razpravi predstavniki oblasti, fašistične hierarhije ter nekateri konzuli.

Včerašnja razprava se je pričela ob 3. popoldne. Par minut poprej so priveli v dvorano obtožence, uklenjene v verige. 17 obtožencev je nameščenih v železni kletki, le Sofija Franceschini je sme sedeti zunaj kletke, ki jo stražijo karabinjerji od zunaj in znotraj.

88 pol obsegaajoča obtožnica našteva 99 kaznivih dejanj, ki so v glavnem že znana. Glavni obtoženci Rupelj, Spanger in Stoka, so obtoženi kot vodje organizacije. Obtožnica navaja, da so 29. avgusta 1928. zažgali zavetišče Lega nazionale na Proseku. Marušič, Bidovec, Miloš in Valenčič se obtožujejo, da so 5. januarja namestili bombo pri svetilniku »Zmaga« v Trstu, a Spanger, Stoka, Rupelj in Obad, da so v noči 1. junija zažgali šolo v Zgoniku. Marušič in Miloš, da sta v noči 25. junija poskušala zažgati šolo na Katinarji pri Trstu in končno, da so vsi omenjeni obtoženci skupno z drugimi namerali izvršiti dejanja stremelja za tem, da se Julijska Benečija odcepi od Italije, poslušač se pri tem oborožene akcije, uničevanja premoženja, ubojev in organiziranja tajne organizacije vojaškega tipa, ki bi imela v primeru vojne delovati v zaledju italijanske vojske proti njej. Razen tega jih dolži obtožnica, da so se bavili s špijonažo.

Obtožnica govori nadalje o tajnih organizacijah v Trstu in Gorici, o njihovem delokrogu, voditeljih in ciljih ter o medsebojnih zvezah in financiranju s strani tuje države, o šifriranem dopisovanju itd.

Podrobno opisujejo nato obtožnica in včerašnji razpravi prečitani spisi atentat na redakcijo »Popolo di Trieste« ter označuje kot duševne očete tega atentata Marušiča, Bidovca, Miloša in Valenčiča. Brez zveze z obtoženci, ki sede na zatožni klopi, naštevajo nato obtožnica in ostali spisi dogodke iz leta 1927 ter govorijo o delu kulturne in humanitarne organizacije »Jadrana« ter pravijo, da je humanitarist tega društva samo krinka, da pa je vzgajalo svoje članstvo v resnici proti ciljem italijanske nacionalne politike. To društvo je bilo, pravi obtožnica, financirano in ustanovljeno od jugoslovenske Maticе v Ljubljani z mesečnim prispevkom po 2000 lir. Člani tega društva so bili tudi bratje Hršak in Viktor Krasnik, ki so bili zapleteni in obsojeni v procesu zaradi uboja fašista Kogejca. Obtožnica nato podrobno govori o ciljih organizacije v Trstu in Gorici, ki da sta delali proti italijanski nacionalni politiki in proti vojski.

V dosedanjem zagovoru se Bidovec, Miloš in Valenčič, kolikor se da posneti iz doslej prečitanih spisov, zagovarjajo s tem, da so hoteli z atentatom na »Popolo di Trieste« samo demonstrirati brez namena, povzročiti človeške žrtve.

Fašistični tisk zavzema pri poročanju o tržaškem procesu vlogo državnega tožilca in dokazuje njihovo krivdo. Govori o zvezah med obtoženci in Orjunaši, ki da so preoblečeni v fašistične milicije, prihajali v Julijsko Benečijo. Tržaški »Piccolo« skuša polemizirati z inozemskim tiskom, ki naglašajo, da se vrši proces v Trstu tako rekoč pri zaprtih vratih ter piše, da so vrata, ki vodijo k razpravi, vsakomur odprta. Ta zagovor »Piccola« je popolnoma depaširan in demantiran že po sami okolščini, da so fašistični listi sami objavili, da je dostop v dvorano dovoljen samo s posebno legitimacijo, ki jo dobijo šele po dolgotrajnem postopku in po vsestranskem overenju samo ortodoksnih fašistov. Če pa bi res prišel na razpravo tudi kak inozemski novinar, bo pripuščeno samo k tehničnemu delu procesa. Dočim se bo glavni del razprave razvijal ob docela zaprtih vratih. Dvorana, v kateri se vrši razprava, predstava in sploh vsa sodna palača so cernirane od oboroženih fašistov v paradi. Razen tega vodijo še posebno kontrolo fašisti in specialni agenti.

Obtožence opisuje »Piccolo« kot tipične slovanske tipe. O njihovem držanju in vedenju na razpravi pravi, da je cinično in da med čitanjem obtožnice pri njih ni bilo opaziti niti najmanjšega kesanja. Nekateri izmed njih, pravi »Piccolo«, so med čitanjem obtožnice držali v rokah svoje robce in gledali skozi kletko tako, da se je samo dozdevalo, da so deprimirani, v resnici pa se je moglo opaziti na njihovih obrazih med naštevanjem zločinov celo posmeh. »Popolo di Trieste« opisuje obtožence kot zločince in ljudi, ki ne poznajo ničesar drugega, kakor mržnjo do Italije. Tudi ta list naglašajo, da se vedejo obtoženci mirno in prisebno ter da si med čitanjem obtožnice pahljajo z robci, kakor da se jih vse to sploh ne tiče. Sploh se drže docela pasivno in uporno. Končno poročajo listi, da je postopanje proti Antonu Gropajcu, ki je umrl v zaporu (!), ustavljeno.

## Mirevna pogajanja z Gandijem razbita

Razgovori z Gandijem so ostali brezuspešni in se bo državna nepokorščina nadaljevala. — Novi nemiri v Kalkuti

London, 3. septembra. Mirovna pogajanja v Indiji so se po vesteh iz Alahabada razbila, in sicer zaradi nepopolnosti obeh voditeljev nacionalistov. Liberalna indijska predsedovalca Sapru in Jax Jayjekar sta včeraj po daljših razgovorih z Motilalom in Javakarom Neru odpotovala v Puno, kjer sta izročila Gandiju pismo Neruja, ki predlaga takojšnjo prekinitev vseh nadaljnjih pogajanj. Sapru je podal izjavo, v kateri ugotavlja, da mirovna pogajanja glede ukinitve državlanske nepokorščine š eniso docela razbita in da se bodo o tem vršili ponovni razgovori z Gandijem, predno bo izrečena zadnja beseda, ki bo v vsakem primeru prepuščena Gandiju.

## Izgon Hearsta iz Francije

Pariz, 3. septembra. Znani lastnik največjih ameriških listov William Hearst je bil izgnan iz Francije. Policijski komisar ki ga je obiskal v hotelu, ga je naprosil, naj takoj zapusti Francijo. Niti zunanje ministrstvo niti notranje ministrstvo ni dalo o tem koraku nobene službene izjave. V dobro informiranih krogih so mnenja, da je zahtevalo njegov izgon zunanje ministrstvo, ker je bil Hearst že dalj časa znan kot sovražnik Francije in je njegovo časopisje zadnje čase zelo zastopalo revizionistično tezo. Hearst se je podal v London, kjer je izjavil novinarjem, da se nima pritoževati. »Policija je bila zelo vladna z menoj«, je izjavil. »Mogoče sem se Francozom zameril, ker je moje časopisje tu pa tam pisalo, naj Francija sedaj, ko je najbogatejša država na svetu, včasih malo nemške odškodnine porabi tudi za to, da plača svoje dolgeve v Ameriki. Kot ameriški novinar, lojalen svoji državi, sem moral zavzeti tako stališče.«

## »Kralj tihotapcev« aretiran v Nemčiji

Berlin, 3. septembra. AA. Kralj newyorškega podzemlja in znani tihotapec Jack Diamond je hotel v ponedeljek ponoči prekoračiti nemško mejo. Obmejni organi so ga prijeli na zahtevo Združenih držav. Diamond je bil pridržan na postaji Aix la Chapelle. Tu so ga zasliševali ves terek. Diamond se je zagovarjal, da je naveden turist in da se piše John Diamond in da potuje po Evropi za zabavo. Diamonda bodo prepeljali v Newyork z nemškim parnikom iz Hamburga v Newyork.

## Krvava bitka v francoski koloniji

Kalkuta, 3. septembra. Revolverska bitka se je vršila med skupino teroristov in bengalsko policijo v Candernagoru na francoskem ozemlju včeraj rano jutraj, pri čemer so bili štirje Bengalcji težko ranjeni in eden ubit. Policijski oddelek je vodil poveljnik policije v Kalkuti Charles Te-gart, ki je pred kratkim komaj ušel smrti s tem, da je ustrelil svojega napadalca. Policija je v noči obkolila hišo, v kateri je sumila, da se skrivajo teroristi ob robu džungle, slednjič pa so zavohali nevarnost in pobegnili iz poslopja, pri čemer je prišlo do streljanja z izkubami na obeh straneh.

Obtožence opisuje »Piccolo« kot tipične slovanske tipe. O njihovem držanju in vedenju na razpravi pravi, da je cinično in da med čitanjem obtožnice pri njih ni bilo opaziti niti najmanjšega kesanja. Nekateri izmed njih, pravi »Piccolo«, so med čitanjem obtožnice držali v rokah svoje robce in gledali skozi kletko tako, da se je samo dozdevalo, da so deprimirani, v resnici pa se je moglo opaziti na njihovih obrazih med naštevanjem zločinov celo posmeh. »Popolo di Trieste« opisuje obtožence kot zločince in ljudi, ki ne poznajo ničesar drugega, kakor mržnjo do Italije. Tudi ta list naglašajo, da se vedejo obtoženci mirno in prisebno ter da si med čitanjem obtožnice pahljajo z robci, kakor da se jih vse to sploh ne tiče. Sploh se drže docela pasivno in uporno. Končno poročajo listi, da je postopanje proti Antonu Gropajcu, ki je umrl v zaporu (!), ustavljeno.

## Kongres angleških strokovnih organizacij

London, 3. septembra. AA. Na današnji seji kongresa strokovnih organizacij je vladalo veliko zanimanje za razpravo o pospeševanju gospodarstva v okvirju angleškega imperija. Prevladalo je naziranje, naj bi zblizanje dominonov in Anglije na gospodarskem polju bilo tako urejeno, da bo koristilo i enim i drugim.

Nottingham 3. septembra. AA. Kongres unije strokovnih organizacij je nadaljeval razpravo o resoluciji, ki jo je predlagal včeraj Cook, generalni tajnik rudarske federacije. V tej resoluciji predlaga Cook, naj bi bilo članstvo v federaciji rudarjev obvezno za vse rudniško delavstvo. Naposled je kongres sklenil z večino 379 tisoč glasov, naj se izroči resolucija generalnemu svetu kongresa.

## Kako so našli Andréjeja

Stockholm, 3. septembra. AA. Časopisje priobčuje poročilo, ki ga je izdal vodja norveške ekspedicije Gumar Horn o tem, kako je odkril ostanke polarnega raziskovalca Andreeja in njegovih tovarišev. Ekspedicija je prehodila kakih 400 km skozi polarno noč. Nato opisuje Horn podrobno, kako je ladja zadelala v snežni kup. Posadka se je začela zanimati za nenavadno snežno kepo. Nato so Horn in člani njegove ekspedicije z nadčloveškimi naporizkopali ostanke Andreejeve ekspedicije s sekirami. Horn potrjuje, da je dnevnik Andreejev bil v snegu in zmrazjen, da pa so poleg tega našli knjigo z beležkami o prehojeni poti, ki ima samo nekaj strani. Navzlic temu pa so ti podatki ogromne važnosti.

## Vpad bolgarskih komitov v Rumunijo

Bukarešta, 3. septembra. S. V noči na nedeljo so komitisti pri Filistriji vpadli na rumunsko ozemlje. Banditi so nekaj kmetov privezali na drevesa ter so jih pretepeli do krvi. Med orožništvom, ki je prišlo na pomoč, in banditi je prišlo do streljanja, pri katerem je bilo 8 oseb težko ranjenih. V isti noči je prišlo na rumunski meji med patrolami in bolgarskimi komiti pri Babuču do streljanja. Komiti so se končno umaknili ter vzeli seboj ranjence. V noči na ponedeljek so bolgarski komiti napadli mestno hišo v Ararti ter jo oplenili. V borbi, ki je sledila nato, sta bila dva orožnika težko ranjena.

## Francoski preoceanski polet uspel

Francoska letalca Costes in Belonte sta sinoči po 37urnem poletu pristala v Newyorku — Navdušenje v Parizu

Newyork, 3. septembra. Francoska letalca Costes in Bellonte sta sinoči srečno pristala na newyorškem letališču, kjer ju je sprejela ogromna množica občinstva, ki ju je navdušeno aklamiralo. V imenu mestne občine ju je pozdravil newyorški župan Walher. Pri sprejemu je bil navzoč tudi znan ameriški letalec Lindbergh, ki je preletel ocean v nasprotni smeri. Tudi on je iskreno čestital junaškima letalcema k izredno lepemu uspehu. Prihod v Newyork je Costes sam javil v Pariz potom newyorške radio postaje, ki je v to svrhu pripravila na letališču mikrofoni. Letalca bosta ostala par dni v Newyorku, nato pa bosta brž ko ne preletela ocean v obratni smeri.

Pariz, 3. septembra. Uspeh Costesa in Belonta je izzval v vsej francoski javnosti ogromno navdušenje. Sinoči je ves Pariz čakal poročil o prihodu letalcev v Newyorku. Pred redakcijami listov in na krajih, kjer so bili montirani zvočniki radio - postaje, ki je sproti izdajala poročila o kretanju letala, so se zbirale tako ogromne množice, da je zastal v večernih urah ves promet. Ko je končno bilo slišati glas Costesa, ki je javljal, da sta srečno prispela na cilj, ni bilo navdušenja in vzklikanja ne konca ne kraja. Vsi današnji listi povečujejo uspeh francoskih letalcev, ki so s tem pokazali, da lahko uspešno tekmujejo z vsemi drugimi svetovnimi letalci. Listi objavljajo tudi izjavo dr. Eckenerja, ki čestita francoskima junakoma zraka in označuje polet kot eden največjih uspehov na polju letalstva.

Pariz, 3. septembra. AA. Vest o srečnem pristanku letalcev Costesa in Bellonta na newyorškem letališču v Cortisfieldu, je prispela v francosko prestolnico okrog pol 10. Na trgu Concordije je bila zbrana desettisočglava množica, ki je sprejela vest z ogromnimi manifestacijami za francosko letalstvo. Polet francoskih letalcev preko Oceana je trajal 37 ur in 18 minut.

## Trgovinski sporazum s Poljsko

Varšava, 3. septembra. AA. Sef jugoslovenske delegacije, ki je sodelovala na varšavski poljedelski konferenci, jugoslovenski minister za trgovino in industrijo Juraj Demetrovič, se je za varšavske konference pogajal o zaključitvi dopolnilnega sporazuma k trgovinski konvenciji s Poljsko iz l. 1922. Sporazum je bil dogovorjen in podpisan 31. avgusta ob 22. uri. Podpisala sta ga jugoslovenski minister za trgovino in industrijo in poljski minister trgovine. S tem sporazumom je dosežen pogodbeni kontingent za večino naših izvoznih predmetov. Nekit kontingenti kakor za sive vino, sadje in konzervirane ribe so bili znatno povečani. S tem je vprašanje našegopogodbe s Poljsko aaslo zadovoljivo rešitev.

Varšava, 3. septembra. AA. Na povabilo poljske vlade so jugoslovenski delegati, ki so sodelovali na varšavski konferenci, rocoj krenili v Gdansk, kjer s bodo ogledali nove naprave in mogočno ureditev te luke.

## Poklonitvena deputacija iz Križevcev

Križevci, 3. septembra. Te dni potuje v Beograd deputacija tukajšnjih meščanov z županom Dragotinom Kolaričem in banskima svetnikoma dr. Hanžejom in Horvatom ter drugimi člani, da se poklonijo Nj. Vel. kralju. Križevčani bodo obiskali tudi ministra prosvete Božo Maksimovića ter ga naprosili, da dovoli ponovno otvoritev gimnazije in preparandije v Križevcih. 10-članska deputacija se bo udeležila tudi velikih praznov dne 6. septembra v Beogradu.

## Poglobitev trgovinskih zvez s Španijo

Split, 2. septembra. V svrhu vzpostavitve čim tesnejših trgovskih odnosajev med Jugoslavijo in Španijo sta prispela v Split predsednik delniške družbe Hispaao-Jugo Amadeo Miristany iz Barcelone in naš konzul na kanarskih otokih Ivo Krušič.

## Boj med angleškim in ameriškim filmom

London, 3. septembra. Amerikansko filmsko podjetje Paramount, ki je stopilo v ozke trgovinske stike z neko angleško družbo, pripravlja novo ofenzivo proti angleškemu filmu. Namerava namreč zgraditi na ozemlju Velike Britanije nad 50 novih kinematografov in stopiti s tem v tekmo vanje s sedanjimi filmskimi podjetji Gaiumont in Britanskim filmskim udruženjem, ki imajo sedaj nad 400 kinematografskih gledališč. Obseg tega novega ameriškega napada na evropsko industrijo se lahko sklepa po tem, da pričakuje Adolph Zukov, predsednik Paramount-filma od novega podjetja tedenski dobiček 7 milijonov dinarjev. Letni dobiček podjetja Paramount znaša že dosedaj okoli 1 milijarde dinarjev.

## Podpis avstrijsko-rumunske trgovinske pogodbe

Bukarešta, 2. septembra. AA. Rador poroča, da je bila danes zaključena rumunsko - avstrijska trgovinska pogodba, ki bo veljala 6 mesecev in ki bo stopila v veljavo takoj po podpisu Trgovinske pogodbe slo-ni na podlagi največjih ugodnosti. Pričakuje se, da bo podpisana ta pogodba jutri popoldne v ministrstvu zunanjih zadev.

## Lep zaključek učiteljskega tečaja

Maribor, 1. septembra. Uvodni in metodični tečaj za učiteljsvo kmetskikh in gospodinskih nadaljevalnih šol je bil 29. avgusta na zavodu »Vesnie« v Mariboru zaključen. Tečaj je trajal 14 dni in se ga je udeleževalo 23 učiteljic in 33 učiteljev iz dravske banovine. Tečaj je imel namen, učiteljsvo uesti v miselnost in delo slovenskega kmeta, v način obsevanja s kmetskimi človekom, v vse izobraževalno vzgojno delo na kmetih ter posebej v organizacijo in delo kmetsko in gospodinsko-nadaljevalnih šol. Tečaj je priredila banska uprava, vodil ga je g. šol. svetnik Krosl Jože.

Zaključek je bil mnogo več nego navadna formalnost, z navzočnostjo g. pomočnika bana dr. Pirkmajerja je postal pomembenlj za nadaljnji razvoj kmetskega šolstva v dravski banovini. Ob tej priliki je podal namreč g. pomočnik znamenito poslanico učiteljsvo o pomenu kmetsko-nadaljevalnih šol in o važnosti učiteljske vzgojne dela med narodom. Poslanico je »Jutro« objavilo v celoti. Učiteljsvo je prirejalo svojemu velikemu in skrbnemu prijatelju, g. pomočniku bana viharne ovacije. G. Melhijor Rismal, ravnatelj iz Slov. Bistrice se je v imenu učiteljske vse predavateljem, posebej pa še g. pomočniku bana, zahvalil za vse dosedanje razumevanje in naklonjenost in obljubil, da bo tudi še zanaprej učiteljsvo delovalo za kulturni in gospodarski napredek kmetskega stanu. Njegovi zahvali se je v imenu učiteljic pridružil gđ. Vika Kulovic iz Valte vasi pri Novem mestu, ki je v toplih besedah zagotavljala, da ne more idealnega dela podeželskih učiteljic med kmetsko žensko mladino streti nobena sila. Pri razdelitvi potrdil se je dalje časa razgovarjal g. pomočnik bana z vsakim udeležencem posebej. Po oficelnem delu je bil prisrčen banket v »Vesnie«, kjer je izrekel g. pomočnik bana globoko zamišljeno zdravico Nj. Vel. kralju.

## Iz policijske kronike

Ljubljana, 3. septembra. Edu Pirca, poslovođji tvrdke Slamič, je bilo iz veže Slamičeve hiše v Novi ulici ukradeno kolo »Torpedo«, vredno 1000 Din. Josipina Štopelj, branjevka, stanujoča na Rimske cesti 3, je izročila nekemu neznanцу na Vodnikovem trgu 320 Din z naročilom, da jih odda nekemu bosanskemu trgovcu s sadjem, kar pa ta ni storil, ker jo je prišel bosanski trgovec terjat. Defraudant je najbrže neki delavec iz barak na Kodeljevem.

V mestni klavnicni je mesarski pomočnik J. sunil tovariša Ignaca Perdana z gojnimi vilami in mu prebodel pest leve roke.

Valentin Marinko, ključavničarski vaje-nec pri tSrojinih tovarnah in livarnah, je pri brušenju ploščatega železa tako ne-previdno ravnal, da mu je stroj zmečkal kazalec na desni roki.

## Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.71. — Berlin 13.46. — Bruselj 7.8763. — Budimpešta 9.8878. — Curih 1094.4 — 1097.4 (1095.9). — Dunaj 795.33 — 798.33 (796.83). — London 274.36. — Newyork 56.18 — 56.38 (56.28). — Pariz 220.73 — 222.73 (221.73). — Praga 167.29. — Trst 294.05 — 296.05 (295.05).

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih: Beograd 9.12875, Pariz 20.2325, London 25.035, Newyork 514.4875, Bruselj 71.87, Milan 26.935, Madrid 54.60, Berlin 122.80, Dunaj 72.71, Sofija 3.73, Praga 15.265, Varšava 57.70, Budimpešta 90.225,



# Koncentracija nacionalnih strokovnih organizacij

Predsednik NSZ g. Juvan o kongresu narodnega delavstva v Mariboru

Ljubljana, 3. septembra.

Predsednik NSZ g. Juvan je dal našemu uredniku naslednjo izjavo:

Izven vsakega dvoma je, da je narodno organizirano delavstvo v Trstu okrepilo pozicijo Slovencev in pripomoglo k velikim in lepim uspehom slovenskega življa v Primorju. Pred 23. leti se je pojavilo NDO in od takrat so Slovenci zaznamovali take uspehe, da so povzročali tržaškimi italijanskim mogotcem resne skrbi. Že leta 1907. se je dogodilo, da je prišel prvi slovenski kandidat za državnozbornske volitve sredi mesta v ožjo volitev. Tudi položaj delavstva se je znatno izboljšal. NDO je dosegla velike uspehe vmešnem gibanju in ojačila ugled slovenskega delavstva.



Za Trstom je prišla Ljubljana. Že v prvem letu narodnega strokovnega gibanja se je združilo v NDO nad 1000 članov. Posebno močna je bila mladinska organizacija, iz katere je izšlo lepo število organizatorjev. Avstrijski pokret nacionalnega delavstva ni bil po godu, zato je na vse načine ovirala razvoj organizacije in je končno radi zvez, ki jih je imelo NOD s češkimi antimitilistami, organizacijo celo razpustila.

Toda nismo mirovali. Že naslednje leto se je ustanovila NSZ, ki je nadaljevala delo NDO. Med vojno je bilo delovanje NSZ ustavljeno, voditelji narodno strokovnega gibanja so bili označeni za p. v. ter so bili izpostavljeni največjim preganjanjem avstrijske soldateske. Takoj po vojni pa so se pokazali veliki uspehi narodne delavske organizacije. Narodni delavci so bili oni, ki so požrtvovalno sodelovali pri ustvarjanju svoje lastne države, ki so z največjo ljubeznijo pomagali graditi temelje svobodne domovine. Narodni delavci so bili oni, ki so uspešno odbijali navale komunizma, ki so proti destruktivnim razdiralcem vodili konstruktivno gibanje in končno tudi zmagali. Vrste narodnih organizacij so se širile, izvedla se je enotna organizacija vseh narodnih organizacij in navezali so se stiki s

sorodnimi organizacijami. V vseh večjih krajih ima NSZ svoje podružnice, v vseh industrijskih centrih igra narodno delavstvo vidno in pomembno vlogo.

NSZ ima svoje zastopnike v vseh socialnih institucijah in je s svojim resnim pozitivnim delom dosegla že dokaj lepih uspehov. NSZ ima danes nad 3000 članov in 34 podružnic ter je število članstva vedno večje. Posebno živahno je gibanje v rudarskih revirjih, kjer je letos priglasiilo svojo članstvo veliko število rudarjev. Toda NSZ se ni omejevala na delokrog dravske banovine, temveč je razširila svojo zvezo v Dalmacijo, Beograd, Zagreb in ostale pokrajine naše države. Vse tam obstoječe nacionalne delavske organizacije kažejo velik napredek in popolno razumevanje za enotne nastope vseh nacionalnih delavskih organizacij. Povsod je opažati, da se delavstvo otresa tuje ideologije in da se jasno in odločno izjavlja za narodno in jugoslovensko skupnost. Delavstvo prihaja do prepričanja, da ni iskati rešitve v Moskvi in kjerkoli izven naše države, da se delavska vprašanja ne bodo rešila z demagogijo in frazami, temveč da bomo le v okviru svoje lastne države s pametnim in resnim delom delavstvu pripomogli do boljše in lepše bodočnosti. Delavstvo je prišlo do zaključka, da bodi njegov socializem praktičen socializem in da je treba predvsem rešiti razna krušna in življenska vprašanja, ne pa se ukvarjati s frazami in utopijami.

Ni daleč čas, ko se bodo združile vse nacionalne strokovne organizacije v eno samo organizacijo. Povsod je spoznanje po tej potrebi, povsod je tudi dovolj dobre volje, da se ustvari nekaj velikega in za bodočnost našega jugoslovanskega delavstva nekaj odločilnega. Letošnji kongres NSZ, ki se bo vršil 7. in 8. t. m. v Mariboru, bo brez dvoma mejnik dela narodnih strokovnih organizacij. Na tem kongresu bodo zastopane vse narodne organizacije v državi in bodo postavile temelje za enoten, močan nacionalni pokret. Prepričani smo, da bomo z našimi ukrepi koristili vsemu jugoslovanskemu delavstvu, koristili in ojačili pa bomo tudi našo jugoslovensko idejo in s tem podprli stremeljenje po močni, svobodni Jugoslaviji. V delu za dobrobit delovnega ljudstva smo istočasno tudi na delu za napredek in procvit naše države. Pridružujemo se vsem onim, ki hočejo naši domovini dobro in nudimo domovini vse svoje sile na razpolago. Upamo, da bo jugoslovanska javnost pravilno znala ceniti delo naših nacionalnih delavskih organizacij in da bo našo delavstvo pri njej tudi vso moralno oporo.

Predsedstvo Narodne strokovne zveze pod vodstvom predsednika g. Juvana je bilo pretekle dni v avdienci pri ministrskem predsedniku generalu Jivkoviću in mu poročalo o delovanju narodno strokovnih organizacij.

Ministrski predsednik je z velikim zanimanjem sprejel poročilo predsedstva na znanje in želel organizaciji vsestranskega napredka.

## Pokojninsko zavarovanje rudarjev ogroženo

V zadnjih 5 letih več upokojencev kakor prej v 20 letih

Trbovlje, 3. sept.

Kdor pozna razmere na delovnem trgu, ta ve, da prestajajo naši rudarji tako težke preizkušnje kot nobena druga panoga delavstva. Prestano so izpostavljeni nevarnostim dela, poleg tega pa ogrožajo njihovo zdravje in življenje tudi razne krize v premožnosti industriji, predvsem pa racionalizacija dela, kar povzroča vedno pomanjkanje premožnosti naročil in s tem v zvezi praznovanja šiltov ter odpusta delavstva iz službe.

Razmere so take, da ne more naš rudar nič več računati s stalnostjo svoje zaposlitve ter da mu preči celo nevarnost, da izgubi vse svoje pravice pri pokojninskem zavarovanju. Rudarje imamo, ki so se dolga leta žrtvovali v korist podjetij, pa je nenadoma prišel razglas, da je podjetje primorano zaradi pomanjkanja naročil omejiti obratovanje in odpovedati službo tem in tem delavcem... Lahko si mislimo, kako je pri srcu onim, ki so ves čas svoje delovne dobe plačevali od svojega piklega zaslužka za svoje starostno zavarovanje v prepričanju, da bodo imeli za tistih par dni življenja, ko stopijo v pokoj, vsaj nekaj za skromno preživljanje, a se jim po šestih mesecih, če se niso 70% delavcem, odvzamejo vse pridobljene pravice.

S pravilnikom o bratovskih skladnicah, ki je stopil v veljavo 1. januarja leta 1925, se je položaj rudarjev znatno zboljšal. Žal, da se ni mislilo na prispevke, ki bi bili v skladu z datjavami. Na eni strani so postavile bratovske skladnice težko obremenjene, na drugi strani pa se ni poskrbelo, da bi se premoženje bratovske skladnice valoriziralo po predvojni vrednosti. Če bi se, bi morale imeti bratovske skladnice s 1. januarjem leta 1925, okoli 130 milijonov dinarjev namesto 10 milijonov.

Zanimivo je, da se je število tkzv. novih upokojencev (ki so bili upokojeni po omenjenem pravilniku) dvignilo od leta 1925. do 1. avgusta t. l. že na 1246! Če primerjamo to visoko število upokojencev s upokojenci preteklih let, vidimo, da jih

je v zadnjih petih letih bilo več kakor prej v dvajsetih letih. Glavni povzročitelji visokega števila upokojencev so prerana onemoglost, pač zaradi nezadostne prehrane in vedno bolj napornega dela, dalje pa ozir na izgubo pravic pri vedno se ponavljajočih redukcijah. Število plačanih članov se s tem vedno bolj krči, s tem v zvezi pa tudi dohodki pokojninske blagajne.

Ni čuda, da dohodki nič več ne krijejo izdatkov ter da obstoji nevarnost, da bo pokojninsko zavarovanje v kratkem moralno likvidirati.

O svoječasni resoluciji, v kateri je rudarsko delavstvo povedalo, da je pokojninska blagajna na robu propada ter da naj se izvede sanacija z državnimi sredstvi, je »Slov. Narod« pred kratkim že poročal.

V rudarskih revirjih vlada sedaj največje zanimanje, kako se bo rešilo vprašanje pokojninske blagajne in pa zboljšanja pravilnika. Če ne priskoči država na pomoč, je skoraj gotovo, da bodo rudarji ostali na starost brez vsakih prejemkov in s tem v breme občinam, kamor spadajo.

## Radionrogram

Petek, 5. septembra.

12: Sprehod po šumarski razstavi: lemo-obrtni oddelek, razlaga dr. Dular, ravnatelj velesejma; 12.30: Plošče; 13: Časovna napoved, borza, plošče; 13.30: Iz današnjih dnevnikov; 18.30: Koncert radio-orkestra; 19.30: Gospodinjina ura, gđ. Cilka Krekova; 20: Orgeljski koncert Matije Tomca; 21: Pevski kvartet »Ljubljane«; 22: Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Sobota, 6. septembra.

12.30: Plošče; 13: Časovna napoved, borza, plošče; 13.30: Iz današnjih dnevnikov; 18.30: Koncert radio-orkestra; 19.30: Tedenski pregled; 20: Prenos iz Beograda; 22: Časovna napoved in poročila; 22.15: Prenos z Bleda (Erich Herse); 23: Napoved programa za naslednji dan.



## Iz Gosposke ulice

Gosposka ulica v Ljubljani ni vredna svojega »gosposkega« imena. Bolj umestno bi bilo nazvati jo ulico pijancev, razgrajev in pretepačev, kajti skoro ne mine večer brez huronskega vpitja, divjanskega petja in preprirov, ki se po tej ozki ulici razlegajo in odmevajo, da nimajo njeni prebivalci pokoja tja do ranih jutranjih ur. Pa saj ni čuda, ko je pa ta kratka ulica naravnost blokirana od raznih gostiln in dalmatinskih kleti. Po policijskem redu sta petje in godba v privatnih stanovanjih po 10. uri ob odprtih oknih prepovedana. Tem bolj bi moralo biti po tej uri prepovedano »petje« v gostilnah z odprtimi okni in vrati. In če je kaj ta prepoved ne velja za gostilne in vsakovrstno »petje« in vpitje, ki traja skoro brez prestanka in in preko policijske ure, j. do polnoči.

Prava muka za trudne prebivalce Gosposke ulice pa se pričinja šele po tej uri, ko zapuščajo pijanci in razgrajevci loke ter se z vpitjem in razgrajanjem vaje ali tekajo po ulici, ali pa se celo ustavijo v njenem najozjemem delu, da se njih govorenje in vpitje še bolj razlega po vsej soseski.

Razen gostiln in kleti pa imamo v Gosposki ulici še en lokal, ki se mu po domače pravi »štala«. Če bi v tem lokalni bila samo bitja, katerim je namenjen, bi bil mir popoln: toda v njem bivajo tudi bitja v človeški podobi, ki s svojim vedenjem kaj čisto vznemirjajo celo ulico. Mimogrede izražamo tudi mnenje, da ta lokalni že iz higienskih ozirov ne spada jo v sredino mesta, zlasti ne v »gosposko« ulico.

Proti takim maniram, ki so se nemoteno vdomežile v in po tej ulici, ne prebivalci odločno protestiramo in prosimo policijsko upravo, da nastopi proti kršilec nočnega miru z vso strogostjo.

## Ljubljansko dno

Ljubljana je velemesto. Njena revščina, barake, morala itd., vse je velemesto.

Kdo bi mogel naštet vse zlo, ki je nakopičeno med nami, katerega pa niti ne vidimo? So kričice socialne razmere, niso samo tri barake, toliko in toliko jih je neprešteti, vsega je toliko, da se zdi boljše, če zamožemo. Vendar človek ne more mirno preko vsega. Ne sme!

So otroci, ki morajo postati ljudje, otroci v barakah rojeni, v barakah pojeni so nebolglihi z žolcem razočaranja in ogorčenja svojih roditeljev. A otroci! Žrtve — pa čemu bi morali biti žrtve — nedolžna bitja, čemu bi morali biti zastupljeni vsi, vsi zavrženi, vnaprej obsojeni? So otroci, mnogo, mnogo jih je, in mi, ki se pristejvamo med kulturne, med civilizirane ljudi, ali res ne vidimo otrok? Otroci barak, njihove nedolžnosti, njihove strašne nesreče?

Niti ne predstavljamo si, kako ogromno je zlo po barakah. Včasih se samo smejemo, ko to zlo izbruhne iz barak na cesto, ko se gneto okoli takih nezasišanih prizorišč naši otroci s strahom in strmenjem v nedolžnih očeh, ko pijan mož vrže svojo ženo na cesto, ko frče po zraku se kire in noži — mi se smejemo, zabavamo!

Res, zlo je ogromno. Saj to še ni vse, če povem javno tajnost, da ima neki barakar poleg svoje žene še prijateljico in da spe vsi v eni postelji. Saj je še mnogo podobnega! Če povem, da že komaj triletni sinček vpije za svojim očetom: »Baraba, počakaj, baraba!« Mnogo je še, mnogo...

Zakaj bi se le vpraševali, od kod je to zlo, zakaj bi obsojali? Otroci so, tem bi še lahko pomagali, tem moramo pomagati!

Večkrat govorimo o duši, o človeški duši. Ako torej verujemo v dušo, rešujemo duše malih, toneče duše pred našimi očmi! Pa so tudi telesa, ne samo duše, telesa, ki jih lanko vidimo. Izpostavljena vsemu hudemu... je kuga v neposredni bližini teh nedolžnih teles in je najmilejša zlo — glad, golazen itd., vse drugo je strašnejše! Zganimo se!

So barake in v njih ni dobro. Kako pa je takrat, ko niti barak ni? Kako je takim ubogim ljudem, ki so prisiljeni kazati vsem mimoidočim zljajom svojo neprikrito revščino, spati pod milim nebom — ne milim, ampak pod prokletim ljubljanskim nebom, ko vso noč dežuje, kako je otrokom in njihovim materam?

Mi gremo mimo, mimo svoje devete brige, kvečjemu se kateri pomilovalno nasmehne. Nikogar pa ni, ki bi prišel vsaj z dobro besedo, s tolažbo, kaj še, da bi jih povabil vsaj za nekaj časa pod streho.

Ne, nikogar ni! Pri nas samo govorimo o krščanski ljubezni — čudno, da sploh znamo o nji govoriti — pri nas se samo moralizira. Čudno je, da najbednejše prežro celo številna dobrodelna društva in vsi oni, ki nosijo srce vedno na jeziku, ki so vedno polni svetega čustvenega ognja, katerega kažejo povsod, samo tam ne — kjer bi morali.

Pri nas je mnogo, mnogo prečudnega. Ljubljana je velemesto.

Eden, ki vidi.

— Pritožbe glede dostave pošte velesejmu.

Iz trgovskih krogov smo prejeli upravičeno pritožbo glede dostave pošte na velesejmu. Poštna direkcija razstavljačem in občinstvu v nobenem pogledu to frot ni šla na roko, kajti na velesejskem prostoru ni poštne urada. Za razstavljalce je to velika neprijetnost, kajti za vsako malenkost morajo hoditi na pošto v mesto in puščati svoje kote brez nadzorstva. Še slabše je pa z dostavo pošte. Vso pošto prejme neki raznašalec velesejma, ki jo po svoji volji sam raznosi ali jo pa izroči komu drugemu, da jo ta raznosi. Zakaj tega ne opravljajo redni pismonoše, ki so zaprišeni in ki znajo svoj posel točno in vestno opraviti? To je nered, ki nam ne dela časti, zlasti ne pred inozemskimi razstavljalci. Dobro bi bilo, da bi pošta na velesejmu otvorila svoj lastni urad.

— Naš Zoo na velesejmu. Od tuje obiskovalke velesejma smo dobili v nemškem jeziku naslednje opazke o razstavi Zoa na velesejmu: Če se razstavijo na velesejmu ptiči in druge živali, naj bi se vsaj poskrbelo, da bi jih zaprli v kletke, ki so urejene za njihove navade in najnujnejše potrebe. Ptiči n. pr. so brez vode in brez palčk in naj tako morda cela dva tedna vzdržijo. Zalostno je gledati, kako ptiči vedno znova vzlete in zastojni iščejo palčk, na katere bi sedli. Tudi ne vedo obiskovalci, katere ptiče gledajo, ker manjkajo običajni lističi, pritrjeni na kletkah.

## Invalid in njegova cerkva

Ljubljana, 3. septembra.

Dopolndne je ob delavnikih na velesejmu bolj dolgočasno; vse je nekam zaspalo, mu prav po ljubljansko, le oguljene gramofonske melodije se majejo po zraku, da človek res mora biti zaspan. Ta čas pa je najpripravnější za ogled vseh mogočih zanimivosti na razstavah, ker se ni treba preriivati ter delati za oči pota s komolci.

Tokrat sem si ogledal razstavljeni »blago« izven območja razstav; na velesejmu so seveda tudi takšni in drugačni ljudje, ki niso ne trgovci, ne lovci. Med nje spada tudi invalid-umetnik, ki razstavlja svoj produkt največ zaradi bede. Vojna, vojna...

Invalid, kakih 50 let star priprost možakar, je bil pred vojno rudar v Nemčiji. V vojni je bil prestreljen s šrapnelom; tudi glavo mu je na večih krajih obkroženo načelo, kar se mu še zdaj pozna.

Zavzel sem se, če pridem iz prokletega vojnega pekla živ, da napravim takšno cerkev, kot je ni nikjer na svetu, — mi je pripovedoval.

In res jo je izdelal. Izdelek je cela umetnina, lep model za cerkev v gotskem slogu.

— Stiri leta sem jo delal; narejena je iz kuhanega hrastovega in orhovega lesa.

— Kaj ne, solnce ne škoduje lesu?

— Ne, ne, les je dobro prekuhan. Vidite, sestavljena je iz 44 velikih kosov, ima 64 manjših stolpcev poleg zvonika. Dolgo sem študiral, da sem izumil avtomatičen zvonček, vidite, tu skozi lino vržem dinar...

Izprožila se je naprava za cingljanje po vrženem dinarju, zvonček je pel nekaj minut sam od sebe.

— Poleg tega pa je še večji zvonček, s katerim se zvoni kot po cerkvenih zvonikih. Potegnil je za vrvice ter zvonil z nekim samozvestnim vesljem, kot se vsele oni mali ljudje, ki zamorejo pokazati kaj svojega — velikega in edinstvenega.

— Za cerkvico sem porabil 14 tisoč žebeljev in obrabil 15 tisoč žag. Le ogledajte si dobro, vse sem naredil, ničesar ne manjka. Pravi gotski slog.

Res, cerkev je izdelana od vseh potankosti; tudi notranjost je popolna. Znotraj ne manjka niti prižnice s pridigarjem poleg oltarjev, kropilnika, lestnica itd., tudi gotski oboki so pravilni. Vsi zunanji detajli so precizno oblikovani, vse je narejeno kot po določenem načrtu.

— Ali ste imeli načrt, po katerem ste delali in ali vam je kdo pomagal?

— Samouk sem, samouk, kar sam sem si izmislil, sam sem poštuiral, kakšna naj bo cerkev. Gotski slog pa sem poštuiral s tem, da sem si ogledal več cerkva, zidanih v tem slogu. Delal sem pa popolnoma sam. Spomin na vojno imam. Sicer bi pa jo tudi prodal, ker zdaj ne prejemam več nobene invalidnine. Najprej so me spoznali za 100% invalida, pozneje za 30%, zdaj pa so mi vse odrgali. Kako je to? Ne vem, po novem zakonu menda mora tako biti.

— In je draga ta cerkvica?

— Lansko leto bi jo prodal za 12 tisoč, letos pa ne več. Veste, to je edina cerkev, na celem svetu ni take. Poglejte mojo glavo (pokazal je udrtno na temenu), mnogo sem prestal, to je edino, kar imam. Prostovoljno prispevke pobiram.

— In se kaj nabere?

— Ljudje nič ne vidijo, skoraj vsi grejo mimo, tako stvar jih ne zanima. Tam je bolj veselo — ali ste jih videli, kako se vozijo. — Da, tam je veselo, vrtijo se, vozijo in pijejo; na vojni pa mislim ni bil

noben. Veste, jaz sem invalid, samo invalid. Tako je na svetu.

Da, tako je na svetu... Lajne, gramofoni in vrtljaki in ljudje, ki so že pozabili na vojno in na invalide... Ljudje se vrte in plešejo, saj je sejem...

Sejem, sejem — velesejem...

## Beležnica

Koledar.

Danes: Sreda, 3. septembra, katoličani: Serafina, pravoslavni, 21. avgusta, Tadej.

DANASJNE PRIREDITVE.

Kino Matica: Nesmrtni potepuh. Nemški Ufa - vefilim.

Kino Ideal: Sen kresne noči.

Drama: Naš gospod župnik. Izven.

Ljudske cene.

Ustanovni občni zbor Ljubljanske organizacije Panevropske unije.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Trnkoczy, Mestni trg 4; Ramor, Miklošičeva cesta 20.

## Podružnica CMD

v Mariboru

Odkar ima tudi Maribor svojega zastopnika v glavnem odboru CMD, je opažati novo živahnost gibanje v tem najstarejšem narodno - obrambnem društvu. Število članstva narašča in zanimanje za narodno - obrambno vprašanje se večja. Podružnica ima poleg ožjega tudi svoj širši odbor, ki je imel sredi svojih sejo. Udeležilo se je 18 članov, ki so se res z zanimanjem udeležili razgovora o prečih zadevah. Po pooblastitih občnega zbora je izvolil šele odbor svoje delegate za glavno skupščino družbe v Ribnici dne 8. t. m. Izvoljeni so bili gđ.: nadsvetnik Tomažič, nadučitelj Cvetko in učitelj Bratuš. Izrekla se je želja, da pride v glavni odbor namesto umrlega velikega župana Vodopivca nazaj g. Jamšek iz Ptuja, kjer se je ta svojemu mestu lani odrekal na ljubo mariborskemu kandidatu. Delegati so dobili tudi več nasvetov za glavno skupščino: da CMD že vendar dobi svoje znake, kar bi bilo zelo propagandno in tudi materialno koristno, da družba doseže, da bodo naši narodni ljudje, ki se udeležujejo pri Sokolu, imeli pod sicer enakimi pogoji prednost pri nameščenju v državnih in avtonomnih službah; da se družba zavzame za to, da bodo povsod primerne žalne manifestacije ob 10letnici plebiscita.

Predlog za to manifestacijo v Mariboru je izšel iz občnega zbora CMD v Mariboru; delegat Dobrave je poročal o pripravah, ki se vrše tako v Mariboru kakor v Celju in so zamišljene na tri dni. Združila so se vsa nacionalna društva in upati je, da se jim pridruži vsa javnost. — Prihodnji ponedeljek, na praznik, proslavlja svoj 20letnico Slovenski dom v Št. lju. Oklicu, ki so ga izdala nekatera društva, se pridružuje tudi mariborska CMD, kajti gotovo ima tudi CMD velik delež, da se je v tako težavnih časih ohranila v Št. lju slovenska postojanka. Družba CM je izdala takrat v propagando narodne kolke s sliko šentilske šole, ki jo tudi vsako leto podpira. Da bi podružnico oficijelno zastopal, je bil delegiran g. dr. Lašič.

Da pridobi podružnica tudi sredstva za glavno vodstvo in za svoje naloge, namestila prireditelj v zgodnji pomladi tombolo, ki v Mariboru navadno dobro uspe. Za pripravljajna dela so bili naprošeni gđ. Kežar, Majer in Spindler. S tombolo pa se bo zanesel smisel za CMD tudi v tiste kroge, ki jih doslej za družbene namene ni bilo mogoče pridobiti. Upati je, da bo glavna skupščina v Ribnici našla nova pota, da bo pridobila CMD tisto veljavo, ki jo je nekaj imela in jo še vedno zasluži.

## Iz gledališke pisarne

DRAMA

Začetek ob 20.

Sreda, 3. septembra: Naš gospod župnik.

Izven. Ljudske cene.

Četrtek, 4. septembra: Zaprt.

Petek, 5. septembra: Zaprt.

Sobota, 6. septembra: Glavni dobitek.

Izven. Ljudske cene.

OPERA

Začetek ob 20.

Četrtek, 4. septembra: Grofica Marica.

opereta. Izven. Ljudske cene.

Petek, 5. septembra: Zaprt.

Sobota, 6. septembra: Hasanaginica. Slavnostna predstava v proslavo rojstnega dne Nj. Vis. prestolonaslednika. Izven.

Ljudske cene.

Grofica Marica v ljubljanski operi.

Ker g. Marij Simenc v četrtek ni prost, odpade predstava Aide in se mesto nje vprizori »Grofica Marica« v oničajni zasledbi, po znižanih ljubljanskih cenah.

Vse gledališke interese opozarjamo, da bo v prihodnjih dneh razpisal abonma Narodnega gledališča v Ljubljani za sezono 1930/31. V razpisu abonmaja, ki ga priobčijo vsi naši dnevniki, to naveden dramski in operni repertoar nove sezone, pravtako pa tudi cene za posamezne lože in sedeže. Kakor lansko leto, se tudi letos plačuje abonma v osmih zaporednih mesečnih obrokih, nočenski s septembrom. Cene posameznim se dežem so iste kakor lansko leto, število abonmajev tudi, to je A, B, C, D in E. S priglasi se bo začelo v torek, dne 9 t. m. Vse podrobnosti prihodnjič.

Prva dramska predstava v letošnji sezoni bo danes. Vprizori se francoska komedija »Naš gospod župnik« z g. Cesarjem v naslovni vlogi. Vsa ostala sedba je ista kakor pri lanskih vprizoritvah. Delo je lansko sezono izvrstno uspelo ter našlo mnogo odobravanja med občinstvom. — Druga dramska predstava bo v soboto in sicer Lipahov »Glavni dobitke«. Cene za obe predstavi znižane, ljudske.



## Dnevne vesti

— **Razpisani zdravniški službi.** Kr. banka uprava dravske banovine razpisuje v državnem zdravilišču za tuberkulozo v Topolnici službo zdravnika - pripravnika. Prošnje je treba vložiti do 17. t. m. — **Banska uprava moravske banovine** razpisuje natečaj za šefa ginekološko-akusherškega oddelka banovinske bolnice v Zaječaru. Prošnje je treba vložiti do 15. t. m. — **Nemški turisti v Travniku.** V ponedeljek jutraj je prispela v Travnik z dvema avtobusoma večja skupina nemških turistov. Dopoldne so si Nemci ogledali znamenitosti mesta, popoldne so se pa odpeljali v Sarajevo, od koder kretno v Črno goro in Dalmacijo.

— **Kongres agronomov.** Upravni odbor Udruga jugoslovenskih agronomov je imel v soboto in v nedeljo sejo na kateri je razpravljali tudi o letošnjem kongresu. Sklenjeno je bilo, da se bo vršil kongres sredi oktobra.

— **Umetniško - kulturni večer v Konjicah.** V soboto 6. t. m. ob pol 21. se bo vršil v dvorani konjiškega Sokola umetniško - kulturni večer, ki ga priredijo ljubljanci gg.: Milan Skrbinšek, dramski režiser, Mirko Kragelj, literat, in Mirko Premelj, baritonist in slagerski pevec ljubljanskega radia. Oba prvoimenovana nastopita kot recitatorja del iz slovenske, deloma svetovne književnosti, dočim zapoje g. Premelj lepo število umetnih slovenskih solospjevov od spremljevanju klavirja. V zabavnem delu sledi po besedni predstavi konjiški publiki kot popularni slagerski pevec, znan širom Jugoslavije pod imenom »ljubljanški Al Jolson«. — Za prireditve, ki se bo vršila v prid agilnemu konjiškemu Sokolu, vlada v Konjicah in širši tamošnji okolici prav živahno zanimanje. Imena sodelujočih umetnikov pa lamčijo, da bo pomenila ta večer za agilne in kulture orijentirane konjičane res prvovrstni umetniški užitek.

— **Velika prireditve v Novem mestu.** V Novem mestu se zadnje dni mnogo razpravljalo o veliki prireditvi Oplešnega in tujko - prometnega društva skupaj z Obrtnim društvom za Novo mesto in okolico v nedeljo 7. t. m. Ker je prireditev zamišljena velikopotezno in spored zelo pester, se računa na velik poset. Prireditve bo nudila razvedrila v vsakem oziru. Sodelovanje splošno priljubljene, prvovrstne godbenega društva »Sloga« iz Ljubljane jamči, da bo tudi glede koncertnih in plesnih točk najbolj preskrbljeno. Zaradi ugodnih težavskih in avtobusnih zvez se pričakuje številan poset iz vseh bližnjih in daljnjih krajev.

— **Smrt odlične sokolske delavke.** V Borovnici je umrla izredno delovna Sokolka, kumica, sestra Mary Drašler, so proga staroste Sokola. Zapuščila poleg žalujčega soproga strogo v narodnem duhu vzgojene tri hčerke in štiri sinove, od katerih so trije sinovi in dve hčerki v Ameriki. Bodi ji lahka zemlja! Težko prizadeti rodniški iskreno sožalje!

— **Polovična vožnja za kongres narodnega delavstva v Mariboru.** Prometno ministrstvo je z odlokom MS br. 16.472 z dne 30. avgusta dovolilo za kongres narodnega delavstva v Mariboru polovično vožnjo. Izkaznice se dode pri tajništvi N. S. Z., palača Delavske zbornice, Miklošičeva cesta, vogalni vhod, II. nadstropje. Potuje se lahko tudi brez izkaznice in se jo dobi na kongresu v Narodnem domu v Mariboru. Pozivamo nacionalno delavstvo in vse njegove prijatelje, da se udeležijo tega kongresa.

— **Mednarodni kongres stavbenikov v Zagrebu.** Od 17. do 20. t. m. se bo vršil v Zagrebu mednarodni kongres stavbenikov, na katerem bodo zastopani češko - slovaški, poljski, avstrijski, madžarski, nemški in švicarski stavbeniki, povabljeni so pa tudi rumunski in bolgarski. Kongres bo tretji po vrsti, drugi pa lani v Budimpešti. Udeleženci stavbenikov Jugoslavije se sedej v Zagrebu je le prevzelo organizacijo kongresa in prve gradbene razstave, ki združena s kongresom in bo tudi mednarodnega značaja.

— **Avtomatična telefonska centrala v Beogradu.** Prihodnji mesec začne v Beogradu montirati avtomatično telefonsko centralo, ki bo imela za začetek 10.000 števil. Doslej je imel Beograd 7000 telefonskih naročnikov, prijavljenih je pa še 2400. Prihodnje leto bo avtomatična centrala razširjena na 15.000 števil.

— **Blagodejen dež.** Vremenski preroki so se bili večeraj zmotili. Napovedali so lepo vreme, pa se je nebo od severa nenadoma pooblačilo in dobili smo poveljen dež, ki je že močno izsušeno zemljo za prvo silo namočil. Potreben je bil zlasti aidi, pa tudi poljskim pridelkom, ki si bodo zdaj opomogli.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo nekoliko oblačno, v splošnem pa lepo vreme. Večraj je bilo lepo samo v Skoplju in Splitu, drugod pa oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Skoplju 31, v Splitu 29, v Sarajevu 27, v Beogradu 26. V Ljubljani 23,4, v Mariboru in Zagrebu 22 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 769, temperatura je znašala 15,8°.

— **Jugoslavija (Yugoslavenski turizem), september, 1930.** Ta bogato ilustrirana številka naše revije za turizem prometno propagando v inozemstvu prinaša obširno razpravo o primorski banovini izpod peresa dr. Rudolfa Siebra in povest Verke Škurle - Ilijoča »Kurtizana«, oboje v nemščini. Poleg tega prinaša narodno pesem južne Srbije, v poljskimi pisane članke o Beogradu, o našem tujskem prometu in o etnografskem bogastvu Jugoslavije ter v češčini pisan članek o najlepših izletih po Dalmaciji.

— **Samomor v Splitu.** V ponedeljek popoldne so našli v Splitu na njenem stanovanju mrtvo soprogo dr. Vladimirja Jakšeta Marijo, staro 48 let. Nesrečna žena je položila pred samomorom k sebi obleko svoje 12letne hčerke Ružice, ki je umrla pred šestimi leti. Poklicali so zdravnika, ki je ugotovil, da se je Marija zastrupila.

Zapustila je tri pisma, eno možu, drugo načelniku dr. Račiču, tretje pa nekemu stanovalcu. Poleg teh treh so našli še dve odprti pismi, v katerih pravi Marija, da je v življenju mnogo trpela.

— **Oče potegnil mrtvo hčerko iz ognja.** V ponedeljek se je pripetila v vasi Alajbeg Dubovik v Bosni nesreča, kakršne ljudje še ne pomnijo. Kmet Dušan Bogdanovič je imel 12letno hčerko. V ponedeljek je odšel z ženo na polje in nenadoma je opazil, da mu hiša gori. Z ženo sta takoj prihitela domov, toda ogenj je bil objel že vso hišo. Ves obupan je začel Bogdanovič klicati svojo hčerko, katere ni bilo nikjer. Končno je planil v gorečo hišo in našel na postelji že mrtvo hčerko. Dvignil je njeno truplo in planil iz goreče hiše. Malo je manjkalo, da se tudi sam ni zadušil.

— **Pri pomanjkanju teka, kislem zveževanju, slabem želodcu, leni prebavi, črevesnem zagatenju, napihnjenosti, motnjah presnavljanja, oprisku, srbečici, osvobodni naravna »Franz Josefov« voda telo vseh nabranih strupov gnolobe. Ze stari mojstri vede o zdravilnih sredstvih so priznali, da se »Franz Josefov« grenčica obnese kot povsem zanesljivo sredstvo za iztrebljenje črevesa. »Franz Josefov« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.**

### Iz Ljubljane

— **Ij Vojaška zglasitev.** Vsi vojni obvezniki, oficirji in moštvo, se opozarjajo, da se morajo vedno brez odloga odzvati vsakemu pozivu, ki ga prejmejo v vojaški zadevi od strani civilnih oblasti Obšinske oblasti so dobile namreč nalogo, da takoj naznanijo vojaški oblasti vsakega rez. oficirja in vsakega obveznika, ki bi se pravčasno ne odzval njihovu pozivu in vojaška oblast ga bo kaznovala v smislu obstoječega zakona. Enako morajo obšinske oblasti naznaniti tudi one rez. oficirje in obveznike, ki ne obveščajo takoj obšine o vsakokratnem svojem bivališču, tako, da jim ni mogoče pravočasno dostaviti pozivov. Tudi te bo vojaška oblast najstrožje kaznovala, ker zanemarijajo svoje zglasitvalne dolžnosti in se skušajo s tem odtegniti vojaškim obveznostim. V Ljubljani mora biti vsak voj. obveznik zglasen ne le na policijo, temveč tudi pri mestnem vojaškem uradu na Ambrozevem trgu 7, kjer se mu tozadevno zglasitev tudi potrdi v voj. knjižico ali kak drug osebni dokument. Ondi je treba seveda prijaviti tudi morebitno preselitev iz enega v drugo stanovanje, spremembo ulice, hišne številke. Vojaški obvezniki so vsi sposobni moški, rojeni v letih 1880 do 1912 in ti ali njih svoji naj nemudoma uredijo svojo vojaško prijavo, če iste doslej še niso uredili.

— **Ij Živilski trg je bil danes, kot običajno ob sredah in sobotah, živahen in bogato založen.** Okoličanke in Trnovčanke so prinesle mnogo solčevja in sadja, tudi Dalmatinci so razstavili dosti lepega grozdja po 6-8 Din; na »kokošjem trgu« je bilo mnogo jajčk, par po 2,50; zajčkov po 16 Din in pišk par po 50 Din. — Cene solčevja so ostale v splošnem neizpremenjene; krompir je po 1,25 do 1,50 Din, kumarice komad 0,50 do 1 Din; salata glava po 1 Din, šopek rdeče pese po 1 Din, grah 3 Din mera, paprika 3 kom za 1 Din, stročji fižol kg 2 Din, buče kom. od 1-2,50 Din, kisel zelje po 1,50-3 Din, repa od 4 do 5 Din. Izredno mnogo je bilo jabolk po 3,50 do 5 Din, češpelj je že pričelo smanjkovati, cena je jako različna od 5-8 Din kg, domače hruške se dode že po 3,50, drage so pa jagode-brusnice po 10 Din liter, črne maline (kopinske) so pa znatno cenejše, po 2,50 Din. Med solčevjem je nekaj raritet, n. pr. karfiolje po 2,50-3 Din in viške melone kg 6 Din. Meso drži svojo stalno ceno; goveje kg 18 do 20 Din, prašičje po 25, telečje 24-26 Din, kostrun od 14-15 Din, dobi se tudi govedina pavšalirana (vse vrste I, II itd.) po 14-16 Din. — Dobro je bil založen trg tudi z mlečnimi izdelki; suh sir v hlebcih po 28 Din, surovo maslo kom. po 10 dkg po 3 Din itd. Kupčija je bila dobra, ker je po prvem.

— **Ij Kresija, velika mestna hiša, na vogalu Solskega dvoreda in Stritarjeve ulice in na Pogačarjevem trgu in v Lingarjevi ulici, se obnavlja od zunaj; omet je na nekaterih krajih skoro docela odstopil tako, da bo popravilo zahtevalo mnogo truda.** Popravilo izvršuje gradbeno podjetje G. Tönies.

— **Ij Pomoč novorojenčku in dojenčku.** Delavska zbornica je prejela od kr. banke uprave dravske banovine za svojo javno knjižnico 50 izvodov knjige z gorjnim naslovom. Knjiga je zelo poučna in zanimiva ter nujno potrebna, da se seznanijo z njo vsebino zlasti delavske družine.

— **Ij »Nesmrtni potepuh« - zvočni film v kinu Matic.** Kakor smo že večeraj poročali, je Elitni kino Matica otvoril svojo jesensko sezono s prekrasnim govornim filmom »Nesmrtni potepuh«. Vse večerajšnje predstave so bile docela razprodane ter je film občinstvu izredno ugaljal. Poleg tega sta na sporedno izredno zanimiv zvočni tedenski žurnal in zvočna humoreska »Poročna koračnica«, skratka: velemesten program najboljših svetovnih kinogledališč. Z ozirom na vsesplošno zanimanje občinstva za ves ta spored predporečamo nabavo vstopnic v predprodaji dnevno od 11. ure dopoldne pri blagajni kinomatografu. Dveurne predstave dnevno od delavskih točno ob 4. in četrti na 8. in en četrti na 10. zvečer. Opozorjamo cenjeno občinstvo, da se bodo predstave začele točno ob napovedanih urah. Zato prosimo cenjeno občinstvo, naj prihaja pravočasno.

— **Ij Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«.** Od današnjega dne dalje se vrše redne pevске vaje po sledečem redu: Vsak ponedeljek zvečer od polosmih ženski zbor, vsako sredo zvečer od polsmih ženski, ob osmih moški zbor, vsaki petek ob 8 zvečer moški zbor. — **Odbor.** 457a

— **Fotoaparate kupite najbolje pri FR. P. ZAJEC,** optik, Ljubljana, Stari trg 9.

### Iz Maribora

— **Nacionalnim društvom in št. Maribor.** V nedeljo 7. septembra 1930. nacionalno delavstvo Jugoslavije svoj kongres v našem mestu. Vabimo vsa nacionalna društva in občinstvo, da se v velikem številu udeležijo sprejema gostov, ki dosepejo z vlakom ob 9.30 na glavni kolodvor. Sprejema se udeležijo tudi: godba »Drava«. Po sprejemu bo povorka skozi Maribor do Narodnega doma. Kar je nacionalnega v Mariboru, mora k sprejemu in v povorki. Pokažimo našemu delavcu, da simpatiziramo z njim. Tudi na kongres, ki bo ob 10. uri v Narodnem domu, mora vse. Kar čuti nacionalno. Naš delavec bo ta dan spregovoril resno besedo o svojem nacionalnem delu in o ljubezni do naše mlade države. Kongresa se udeležijo tudi Srbi, Hrvati in Dalmatinci. Pokažimo tem bratom, da so dobrodošli med nami. — **Nedelja 7. septembra naj bo posvečena nacionalnemu delavstvu Jugoslavije!**



Najbolje, najtrajneše, zato  
13 najcenejše!

### Nebo v septembru

Solnce se v septembru naglo vrača proti nebesnemu ekvatorju. 1. t. m. je bilo 8°38' nad njim, proti koncu meseca bo pa že 2° 26' pod njim. Dan traja v začetku septembra 13 ur 28 minut in se skrči do konca meseca na 11 ur 45 minut. 23. septembra stopi solnce v znamenje Tehtnice in sicer ob 19.36. V tem trenutku se prične astronomična jesen.

Luna je v začetku septembra globoko pod nebesnim ekvatorjem in doseže najnižjo lego pod njim jutri. Potem se vrača in prekorači ekvator 9. septembra. Najvišjo lego nad njim doseže 16. septembra, potem se pa znova vrača proti ekvatorju, katerega prekorači 22. septembra in doseže najnižjo lego pod njim 29. septembra. Lunine faze bodo: Ščip 8. septembra ob 3.48, zadnji krajec 15. septembra ob 22.13, mlaj 22. septembra ob 12.42 in prvi krajec 23. septembra ob 15.58.

Planeti. Merkur se zdaj ne vidi, ker je preblizu soncu. 21. septembra bo v spodnji konjunkciji s solncem.

Venera preide v septembru iz sozvezdja Device v sozvezdje Tehtnice. 12. septembra doseže svojo največjo vzhodno elongacijo od solca. Venera zahaja ob začetku septembra okrog 20, ob koncu pa pred 19. uro. Zaradi svoje velike južne deklinacije je zelo blizu obzorja in zato ji je treba opazovati. Vidimo jo v obliki lune okrog prvega krajca. 25. septembra se bo pomikala nekoliko severno od Venerine lune. Ta nebesni pojav se bo videl zgodaj zvečer.

Mars je zdaj v sozvezdju dvojčkov, vzhaja okrog 23. in vidi se kot rdečkasta stalnica I. zvezdne velikosti.

Jupiter je zdaj blizu Marsa, južno od njega. Je znatno svetlejši in mnogo bolj žolte barve. 27. septembra ob 2 nastane konjunkcija Jupitara z Marsom. To bo zelo zanimiv nebesni pojav, katerega bomo lahko opazovali s prostim očesom, še bolje pa seveda z daljnogledom. Zanimiv bo poseben kontrast barv obeh planetov.

Saturn je v sozvezdju Strelca in zahaja okrog 23. ure. Opazovati ga je zdaj težko, ker je preblizu nad obzorjem.

Uran je v sozvezdju Rih in se vidi vso noč kot zvezda 6. razredne velikosti.

Neptun se ne vidi, ker je preblizu solca.

Pluton, kakor so nazvali novo transneptunsko nebesno telo, je še vedno središče zanimanja zvezdoslovcev. Od konca maja do konca avgusta je bil izgubljen v solčnih žarkih in ta čas so zvezdoslovci iskali stare fotografije, na katerih bi ga mogli najti. In res so ga našli na fotografijah iz l. 1927 na belgijskem observatoriju v Ucele in na fotografijah observatorija na Mt. Wilson iz l. 1919 komaj vidne zvezdice, katerih na drugih fotografijah ni bilo in ki točno odgovarjajo legam novega planeta ob tem času. Nasprotno se pa da zopet iz teh leg in iz leg v letošnjem letu zelo točno izračunati pot prvega planeta. Ti računi potrjujejo planetarni značaj Plutona. Čudna je pa velika ekscentričnost poti in njeno nagibenje k ekliptiki.

Legi zvezdnega firmamenta v začetku septembra ob 23. sredi septembra ob 22 in ob koncu septembra ob 21: na severovzhodu vzhaja Kočijaž, na vzhodu Bik s Plejada, mi, na jugovzhodnem obzorju pa Kit, nad njim Oven in Andromeda, nekoliko bolj proti vzhodu Perseus, v zenitu pa Kassiopeja. Na jugu se dviga na obzorje Vodnar, nad njim stoji Pegaz in Ribe. Na jugozapadu se nagiba k obzorju Kozorožec, dalje proti zapadu je Orel, nad njim pa Labod in Lira. Na zapadu zahaja Bootes, nad njim stoji Herkules, na severu blizu obzorja pa Velika Medvedica.

### Poštenjak.

— Našel sem 1000 dinarski bankovec in takoj sem ga odnesel na policijo.

— Zelo lepo si storil.

— Zato mi ne gre. Hotel sem ti samo predlagati, da stopiš na policijo po bankovec, da si ga razdeliva.

## Tragedija slikarja Pascina

Iz življenja talentiranga umetnika, ki je šel v smrt, ker je izgubil vero v ljudi

Nedavno je razburila francosko javnost vest o samomoru splošno znane sotruidnika monakovskega »Simplicissima« in enega najpopularnejših pariških slikarjev Pascina. Mož si je prerezal žile, obenem se je pa obesil, da bi se mu samomor ne izjalovil. Javnost je razburila njegova prostovoljna smrt in način samomora.

Kakor pesnik Gerardo de Nerval, ki se je pred 75 leti obesil na kandelaber, tako je storil tudi ta »arbitar eleganciarum« predvojne Monakova. pozneje pa tudi povojnega Pariza, kjer se je bil trajno naselil. Obesil se je v svojem ateljeju. Smrt, katero si je izbral sestradani Gerard, je bila romantična. Pa tudi odhod s tega sveta iz življenja je bil romantičen. Najprej si je prerezal žile na rokah in ko je bila smrt že blizu, je napisal s svojo krvjo na vrata in na stene »Adieu, Lucy«. Potem si je pa zadrgnil zanjko okrog vratu in se obesil.

Ce hočemo razumeti njegovo smrt, moramo vedeti, kako je mož živel. O njegovem življenju je napisal obširno razpravo Jean Goll iz Pariza. Pascin je bil več let najprihujnejši in najpopularnejši slikar. Atelje je imel blizu Place Pigalle, Stanoval je v 5. nadstropju z razgledom na beli dom Sacre Coeur in na množico slikovitih streh starih pariških hiš. Njegov atelje je bil noč in dan odprt vsem, ki so prihajali k slikarju. Ameriški, nemški, holandski in italijanski umetniki ter ljubitelji risb, vsi so imeli radi moža, ki se je znal tako iskreno smejati in živeti kakor malokdo.

Pascin je menda prinesel veselje do življenja v povojno dobo. Prirejal je svečanosti, o katerih so pripovedovali udeleženci prigode, kakor iz pravljic. Vsako soboto zvečer je povabil k sebi prijatelje in prijatelj prijateljev, pa tudi dekleta, ki so mu stala za modele. Zbrala se je pestra družba francoskih uličnih tipov, ameriških milijonarjev, sinov poljskih rabinov, umetnostnih

kritikov in plesalk. Pascin je imel navadno veliko rožo v gumbnici in pozlačen cilindar na glavi. Tako se je napotil vedno s svojimi gosti po Boulevardu de Clichy, kjer jih je v najboljši restavraciji kraljevsko pogostil. Navadno je poravnal račun, ki je znašal več tisoč frankov. Po sijajni večerji so odšli v bar, kjer so vso noč plesali.

Pascin ni mogel živeti brez vselej družbe in dobrih restavracij. Njegove krasne, nervozno delane risbe, so imele izreden uspeh. Zato bi človek mislil, da je bil Pascin srečen. V resnici je bil pa zelo nesrečen. Izgubil je bil vero v prijateljstvo in ljubezen, življenje ga ni več veselilo. Zaljubljen je bil v žensko, ki mu je ljubezen vračala, toda bila je žena prijatelja, slikarja, a Pascin je bil prevelik poštenjak, da bi uničil prijateljevo zakonsko srečo. Bil je zelo duhovit in simpatičen. Več let je trpel zaradi Lucy, katere ime je napisal tik pred smrtjo z lastno krvjo na vrata stene.

In vendar ne moremo trditi, da bi bila samo ljubezen tista sila, ki je poglala 45letnega umetnika prostovoljno v smrt. Bilo je še nekaj drugega, kar ga je mučilo več let. Pascin namreč ni zaupal nobenemu človeku. Vedno bolj je prihajal do spoznanja, da poštenih in značajnih ljudi na svetu sploh ni. Celotna ženska, kateri se je ves posvetil, ga ni bila vredna. Bila je malenkostna in plitva tam, kjer se je hotela pokazati širokokrudno in duhovito. Ženska sebičnost je končno prekinila komedijo, katero je dolgo igrala, in Pascinu so se odprle oči. Zato ni čuda, da je izgubil veselje do življenja in zaupanje v ljudi. Izgubljene vere v ljudi pa ni hotel preživeti in zato se je obesil. V dve besedici »Adieu, Lucy«, napisani z lastno krvjo, je pa položil več, nego bi bil mogel položiti v cel roman. V teh besedah je zapopadna velika ljubezen, pa tudi veliko zaničevanje.

### Zgodovinar dr. Meyer umrl

Slavni nemški zgodovinar, tajni svetnik prof. dr. Eduard Meyer je v nedeljo po kratki bolezni v starosti 76 let v Berlinu umrl. Morda bi bil preostal bolezen in okreval, da ni imel slabega srca.

Meyer je bil profesor na mnogih nemških univerzah, nazadnje v Berlinu, kjer je bil po revoluciji l. 1919 izvoljen za prvega rektorja. V mednarodnem znanstvenem svetu je Meyer znan v prvi vrsti s tem, da je prvi dokazal, enotno linijo antične zgodovine od egiptskih piramid in Babilona do Aleksandra in Cezarja, pa tudi do Jezusa in sv. Pavla. O svojih raziskovanjih je napisal več obsežnih znanstvenih del. Imel je tesne stike z Anglijo in Ameriko in čeprav je bil tudi med vojno vedno patriotskih nazorov, katere je kazal tudi literarno z obrambo nemških pravic, so ga angleški in ameriški znanstveniki po vojni odlikovali s tem, da je bil izvoljen za častnega doktorja univerz v Oxfordu, St. Andrews in Harvardu. Zadnje veliko njegovo delo je bila 3 zvezke obsegaajoča razprava »Izvor in začetki krščanstva«, ki je naletela na hud odpor teologov.

### Shawova odkritosrčnost

Angleški pisatelj, dramatik, satirik, abstinent in vegetarijanec Bernard Shaw je star že 74 let, toda če ga človek vidi in če si ga misli brez sivih las in sive brade, bi mislil, da je star komaj 50 let. Mož je izredno svež, čil, zgovoren in mladeniško bojevit. Navdušeno goji sport, vozi se s svojim liliputanskim avtomobilom, govori na zborovanjih in seveda tudi pridno piše. Zelo rad draži angleško frakarsko družbo. Te dni je jo pošteno podražil in izrazil z uvodom v svoja zbrana dela. Vse, kar je v angleški družbi licemernega, se je čutilo strašno užaljeno s tem, kar je pisal Shaw v uvodu o svojem očetu. Hotelč poasniti, zakaj ni bil deležen poštene družabne vzgoje, se je pisatelj spomnil svojega očeta kot pijanca.

Ce je bil moj oče povabljen kam na pojedino, piše Shaw sam, je prišel vedno malo natrkan, ko je pa odhajal, je bil vedno tako pijan, da so bil skandalni neizogibni. Edina uteha moje matere je bila glasba. Neke nedelje se ga je moj oče tako navlekel, da smo ga našli na cesti. Zato ni čuda, da nisem imel dostopa v družbo in da se nisem seznanil z lepim vedenjem tako, kakor bi bilo treba.

To odkritosrčnost so pa Shawu mnogi zamerili. Vsi ljudje, posebno pa Angleži, so v takih primerih zelo občutljivi. Shaw se pa ne da ugnati. Izredno bojevit in temperamentno vodi zdaj diskusijo o tem, ali naj človek govori resnico tudi tam, kjer jo navadno zamoči ali vsaj močno olepša. Seveda pa slavni pisatelj pretirava, ko govori o svoji družabni nerodnosti. V navadnem življenju in v občevanju z ljudmi je Shaw pravi angleški gentleman. Njegova nerodnost je mišljena v literarnem pomenu.

### Žrtve planin

V nedeljo dopoldne se je napotil neki Monakovčan s svojo nevesto na goro Wilderkaiser. Prispela sta na kraj, kamor je padalo kamenje izpod nog turistov, ki so plezali že proti vrhu. Debel kamen je padel turistu takomno, da je izgubila ravnotežje in padla v prepad, kjer je obeležala mrtva. Njenega spremljevalca je padajoče kamenje težko ranilo.

Neki gorski vodnik je plezal na goro Marmolata, pa je prezlil razpoko v ledeniku, pokrito s tenko plastjo zmznjenega snega. Sneg se je pod njim udr mož je padel in vrv se mu je pri tem zadržala tako močno okrog vratu, da se je zadušil.

Ob vzhodju severne stene gorske skupine Rosengarten v Dolomitih so našli v nedeljo ponoči trupla 3 mladih berlinskih turistov. V soboto jutraj so hoteli splezati na severno steno, t. d. prvega turistu je spodrsnilo, padel je s 400 metrov visoke stene in potegnil za seboj oba tovariša.

### Sport

— **Internacionalni lakoatletski meeting v Ljubljani.** V soboto 6. in v nedeljo 7. t. m. se bo vršil popoldne ob 15. uri na igrišču ASK. Primorje internacionalni lakoatletski meeting, ki bo po kvaliteti startujočih atletov sigurno največji v Jugoslaviji. — ASK. Primorje ni štedil truda, ne denarnih sredstev, samo da pokaže občinstvu meeting zaseden z internacionalno konkurenco. — Po dosedanjih sporazumih bodo startali atleti iz Graza, Čeovca, Dunaja, Beograda, Zagreba, Budimpešte in Brna. — Iz Avstrije bodo na startu rekorderji, Leban 5.000 m 800 in 1500. Unfahrer skok v v.š. no Janausch disk in krogla, prvaki: Glasser in Heflerich. — Madjar rekorderj v skoku v daljavo Balogh, jugoslav rekorderji: Ritting, Mioković, Plavšič, Koren, Ferković, Buratović, dr. Narančič, Gašpar, Mesner, bratje Kallay in nebroj drugih. — Vsega skupaj izven Ljubljane čca. 60 atletov. — Iz Ljubljane bodo startali: Skok, Slamič, Petkovšek, Zorja, Slapničar, Krevs, Zupančič, Sporn, Branko, bratje Perović, Jug, Korček, Medica, Batnik, Urbančič, Junger in drugi. — Iz Maribora g. Podpečan. — Vsekakor bodo discipline zelo dobro zasedene ter se bodo vršile izredno ostri boji za prva mesta. — Prihodnje dni prinesemo natančen razpored in imena startujočih atletov ter prognozo o ispadu raznih konkurenec.

### Po 25 letih.

— Ali več, možiček, da bo jutri 25 let, od kar sva se vzela? Pitano gos zakoljem.

— Kaj se ti meša! Kaj pa more gos za to, da sem te vzela.

### Migljaj.

Gost: Natakari prinesite mi zrezek, toda pazite, da bo pokrival ves krožnik. Sem namreč strašno nervozen in vsaka malenkost me razburi.

### Previdnost.

Mihca boli trebuch. Pokličejo zdravnika, ki mu pravi, naj pokaže jezik. — Ne pokažem ga! zakliče Mihec. — Zakaj pa ne? — Večraj sem ga pokazal učitelju, pa me je pošteno našeškal.



Avgustus Muir:

89

# Krog zločinov

Roman

— Res je. Hotel je oditi iz sobe. To-  
da zakaj je poprej zaklenil vrata? To  
je najbolj čudno.

Zopet je preiskal vse pohoštvo, ho-  
tel je siloma odpreti vrata omare v  
steni, pa se niso dala. Znova je segel v  
žep po Caspianove ključke in rabil je  
dobrih pet minut, da je našel pravega.

— Hm, prazno, — je zamrmral. Že  
je hotel zapreti omaro v steni, pa si  
je premislil. — Če je kak sumljiv kotiček  
v tej sobi, je gotovo tu. In ven-  
dar ne najdem tu nič sumljivega.

Prijel je eno polico in jo stresel. Ves  
presenečen je opazil, da se je ena ste-  
na omare premaknila.

Dr. Drayton je stal za njim in čim  
je opazil, da se je stena premaknila, je  
vzkliknil:

— Našli ste, kar ste iskali!  
V naslednjem hipu se je vsa stena  
s policami neslišno odprla. Gledala sta

nekaj časa v temno odprtino, kjer se je  
videlo ozko stopnišče, potem sta se pa  
presenečeno spogledala.

— Našla sva pravo sled, je dejal  
Eastwood. Stopil je na hodnik in zakli-  
cal nekaj policaju v veži, potem se je  
pa vrnil.

— Po tehle stopnicah jo mahnem, —  
je dejal Draytonu. — Me počakate tu?

— Nikakor ne. Z vami pojdem, —  
je odgovoril dr. Drayton in plezal za  
detektivom skozi odprtino v steni. —  
Saj se počutim že mnogo bolje — mor-  
da me boste pa potrebovali, — je pri-  
pomnil možato.

Na koncu ozkega dolgega stopnišča  
so bila na stečaj odprta vrata, East-  
woodova električna luč je zažarela na  
hodniku, kamor sta stopila. Kar sta za-  
čutila v grlu oster duh.

— Zdi se mi, da diši tu po močni ke-  
mikaliji, — je zamrmral Drayton. —  
Tu mi nič kaj ne ugaja. — Ustavil se je,  
toda Eastwoodova luč je še vedno raz-  
svetljevala hodnik pred njima.

— Moram pogledati, kaj je tamle, dok-  
tor. Stavim glavo, da je bil Sternhold  
tu, — je menil detektiv.

Čim dalje sta šla, tem hujši je bil  
smrad. Morala sta si tiščati nosove. Hodnik,  
ki je postajal nekaj časa vedno

ožji, se je nenadoma zopet razširil. Kon-  
čno sta prispela v klet z obokanim stro-  
pom, kateremu se je poznalo, da je zelo  
star.

— Zdaj morava biti pod sv. Petra  
nasipom, — je pripomnil Eastwood. —  
Tu ne smrdi tako zelo. Če se ne motim,  
prihaja smrad od leve strani. Vrniva se.

Pri vratih, katera je označil na hod-  
niku, sta se ustavila. Oba sta kašljala in  
se dušila. Eastwood je naenkrat stisnil  
Draytonovo roko. Stala sta tiho in na-  
peto poslušala. Za vratmi sta zaslišala  
odmev človeškega glasu.

— »Za boga ne prižigajte  
vžigalice!«

To so bile prve polglasne besede,  
katere sta slišala, ko sta odstranila  
zapah in odprla vrata. Glas je znova  
zaklical in detektiv je vzkliknil:

— Gromska strela, saj to je Bentley!  
Eastwood se je pa moral v nasled-  
njem hipu nasloniti na zid ob dr. Dray-  
tona. Oba sta bila že močno omamljena  
in komaj sta že dihala. Detektiv je  
energično vstopil in posvetil v temo. Na  
železno mrežo sta bili naslonjeni dve  
postavi.

Usoda

George še svoj živ dan ni imel tako  
prijetnega občutka, kakor v trenutku,

ko je po groznil mukah prvič globoko  
vdihal sveži zrak, s katerim se mu je  
vrnila nada na rešitev.

— K sreči ti hlapi sami po sebi niso  
strupeni, — je dejal, — toda še pet mi-  
nut, pa bi nama stopil ta strupeni plin  
čez glavo.

Georgov oče je prikal.

— Marcus Sternhold je napravil  
velik račun, ki mora biti poravnani. —  
je dejal dr. Drayton. — Najhujše zame  
je, da sem ga sam priporočil ubogemu  
Caspianu. To samo dokazuje, da geni-  
alnost in poštenost ne gresta vedno ro-  
ko v roki.

— Rad bi vedel, kaj je Eastwood  
zavohal, — je pripomnil George.

Detektiv je preiskal vse kotičke pro-  
strane kleti, vrnil se je in predno so  
njegovi prijatelji prišli v vežo, je že  
hitel po stopnicah iz Caspianove delav-  
nice. Na prvi pogled so opazili, da jim  
prinaša važne novice.

— Zdaj pa že vem, kako je nam  
Sternhold odnesel pete iz trgovine s  
starinami, — je pravil ves zasopel. —  
Tam so enaka skrivna vrata, kakor v  
steni zgoraj. Zdi se, da je nam zdaj do-  
cela odnesel pete. Spodaj sem našel  
vhod iz kleti na zadnje dvorišče.

— Toda Molly Langtonova! — je

vzkliknil George v strahu. — Ali ni no-  
benega sledu za njo?

Eastwood je odkimal z glavo.

— Najbrž jo je odpeljal Sternhold s  
seboj. Caspianova privatna garaža je na  
zadnjem dvorišču in njegovega avto-  
mobila ni nikjer. Sternhold si ga je pri-  
lastil.

George je bil ves obupan.

— Moramo jo najti! — je vzkliknil.  
— Molly vendar ne moremo prepustiti  
na milost in nemilost temu lopovu!

— Skušal bo pobegniti čez mejo, —  
je dejal Eastwood. — O tem ni dvoma.  
V pristaniščih ga že iščejo, toda mož je  
premeten in izbral se bo najbrž drugo  
pot — tovarni park, na katerem ima  
dobrega prijatelja kapitana.

— Morda se pa ustavi prej v High  
Lodge? Kaj menite? — je vprašal Ge-  
orge kar tja v en dan.

Eastwood je pomislil in odgovoril:

— Dejal bi, da krene naravnost na  
obalo. V High Lodge ni ničesar, kar bi  
bilo vredno, da bi Sternhold tratil dra-  
gocen čas. — Ozrl se je na Frederika  
Bentleya.

**Pristopajte k Vodnikovim  
družbi!**

## MAJKA! ZA TVOJE DETE

# Rata

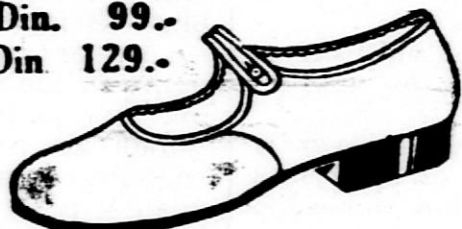


2823-60700  
27-30 Din. 129.  
31-35 Din. 149.



Okusen čevlček na zadrgo. Izdelan iz  
najboljše laka. Dovolj širok v prstih,  
da zadošči vsem zahtevam rastoče dečje  
nožice.

2843-66705  
19-22 Din. 69.  
23-26 Din. 89.  
27-30 Din. 99.  
31-35 Din. 129.



Praktičen čevlček iz rjavega boksa  
ali črnega laka za dečke in deklice.

9844-60713  
36-38 Din. 169.



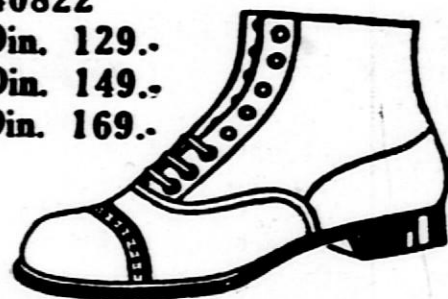
Deklički lakiran čevlč z nizkim podpet-  
nikom. Eleganten in se poda vsaki dekli-  
ci od 9. do 15. leta.

3600-70924  
27-30 Din. 129.  
31-35 Din. 149.  
36-38 Din. 169.



Praktičen čevlč za mlade elegane. Iz-  
delujemo jih iz rjavega in črnega meh-  
kega boksa v vseh velikostih.

3673-40822  
27-30 Din. 129.  
31-35 Din. 149.  
36-38 Din. 169.



Za šolsko dečo zlasti v mestih priporo-  
čamo ta čevlček, izdelan iz mehkega te-  
lečjega boksa, črnega ali rjavega, z gu-  
mastim podpetnikom.

1634-40922  
36-38 Din. 169.



Studentom za šolo polčevlje iz rja-  
vega boksa, okusno okrašene z luknjica-  
mi, z gumastim podpetnikom.

3220-40808  
27-30 Din. 99.  
31-35 Din. 129.  
36-38 Din. 149.



Trpežen in nepremočljiv čevlč za raz-  
borite dečke. Izdelujemo ga iz dultboksa,  
z gumastim podplatom, je neporušljiv.

3763-60722  
27-30 Din. 129.  
31-35 Din. 149.  
36-38 Din. 169.



Naša nova specialna vrsta deških čev-  
ljev za ono dečo, ki obutev močno trga.  
Izdelani iz mastne juhte, z močnim kru-  
ponskim podplatom in usnjenim podpet-  
nikom, okovanim z železom.



Globoko potri naznanjamo žalostno  
vest, da je naša iskreno ljubljena sopro-  
ga, mama, stara mama, tašča, teta, sva-  
kinja

**Mary Drašler**

dne 2. t. m. ob 22. uri v Gospodu pre-  
minula.

Pogreb predrage pokojnice bo v četr-  
tek dne 4. septembra ob 15. uri 30 min.  
od doma žalosti na domače pokopališče  
v Borovnici.

Borovnica, 3. septembra 1930.

Zalujoci: **FRANC DRAŠLER**, soprog;  
**FRENK R., VLADKO, MIRKO** (odsotni  
v Ameriki); **JOŠKO**, sinovi;  
**EMA**, por. **DROBNIC, ZVONKA** (odsot-  
ni v Ameriki); **LILY, MILENA**, hčere;  
in vsi ostali sorodniki.

## >Mali oglasi<

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v snemkah.  
Za odgovor snemko! — Na spraznanje brez snemke ne  
odgovorjamo. — Najmanjši oglaš. Din 5.—

**TRGOVSKA HIŠA**  
z dobro vpeljano trgovino in  
gostilno ter trafiko, v promet-  
nem kraju na deželi, ob glavni  
cesti, radi boleznj po dogovoru  
proda Mihael Suša, Brdovec,  
pošta Zaprešič, Hrvatsko. 2343

**ZICNATE MREŽE**  
ali bodeče žice (več metrov)  
za ograjo vrta — kupim. —  
Lenarčič, Mengeš. 2340

**Obiskovalcem  
velesojma**  
se vlijudno priporoča velika za-  
loga in razstava dvokoles, mo-  
torjev, šivalnih strojev, otroč-  
jih in igračnih vozikov. Prvo-  
vrstno blago, nizke cene. Ceniki  
franko. — »TRIBUNA« F. B.  
L., tovarna dvokoles, otroških  
vozikov in delov, LJUBLJA-  
NA, Karlovska cesta št. 4 (po-  
staja cestne železnice). 2342

Klavirje in pianino  
**„Dalibor“ (ČSR)**  
opetovano razstavljamo na Ve-  
lesejmu v Ljubljani, paviljon E  
od 31. VIII. do 15. IX. 1930.  
Izrabite to priliko za nakup  
prvovrstnega instrumenta »Da-  
libor« poceni in pod ugodnimi  
plačilnimi pogoji. 72/T

**PROSTOVOLJNA JAVNA  
DRAŽBA**  
se vrši v četrtek 4. in petek  
5. t. m. ob 9. uri v Kapiteljski  
ulici 3, dvorišče. 2341

**INTELEKTNO ŽENSKO**  
srednjih let, ki ima osebno pra-  
vico, sprejemem za preizkušnjo  
od zime 1930 do zime 1931, da  
samostojno vodi srednje hotel-  
sko podjetje v Dubrovniku. —  
Dopise: »Vulc, hotel Triglav,  
Bohinjska Bistrica. 2344

### FRIZERKO

dobro moč, ki zna ondulacijo,  
tudi vodno, manikiranje, sprej-  
memo. Nastop po dogovoru. —  
Ponudbe poslati na: Brača Lau-  
rič, frizeri, Šibenik, Dalmacija.  
2334

### IŠČEM STANOVANJE

3 sob, event. sobo za služkinjo,  
kopalnico in pritlikin; najraje  
ob Dumaški cesti ali za Beži-  
gradom. Plačam dobro in točno.  
Ponudbe na upravo »Slov. Na-  
roda« pod »Trgovce/2331«

### KLAVIRJE

pianine in harmonije prodaja,  
izposoja, popravlja in čisto  
uglašuje najceneje — tudi na  
obroke — tovarna klavirjev,  
Ljubljana, Simon Gregorčičeva  
cesta 5 — Rimska cesta 2. 2325

### Pozor!

adaptacije, posestniki novih  
hiš zahtevajo brezplačne po-  
nudbe — proračune za insta-  
lacijsko elektr. napeljava direk-  
tno pri konces. elektr. podjetju  
**HAVALČEK Fran**, Sv. Petra  
cesta št. 5, telef. 3421 (hotel  
Soča, dvorišče). 2297

### Železnato vino

lekarnarja dr. G. Piccoli-ja  
v Ljubljani krepiča oslabele, malo-  
krvne, odrasle in otroke. 58-T

### Vsa plesarska in soboslikarska dela

izvršuje točno, solidno in po  
konkurenčnih cenah pod garan-  
cijo

**J. HLEBŠ**  
družba z o. z.

pleskarstvo in soboslikarstvo  
Ljubljana, Sv. Petra c. 33.  
□□□□□□□□□□



### ČOLNI

na Ljubljani se izposoja  
za transformatorjem v Trnov-  
skem pristanu. 2333

### MODROCE

la afrik močno blago Din 240.—  
spodnje modroce, mreže, postelje  
odeje najcenejše kupite pri

**RUDOLF SEVER**

Marilja trg 2

Zahtevajte vzorce! 29/T

### Na 1000 ljudi

nosi dežne plašče trdke Janči-  
gaj. Enega se lahko prevara, ali  
tisoče ne. Kupujte zato dežne  
plašče samo pri Jančigaj-u,  
Tavčarjeva 1. — Obiskovalci  
velesojma dobe znaten popust.

**Vezenje nevestinih oprem,  
zaves, pregrinjaj**

najcenejše in najfinije

**MATEK & MIKEŠ, Ljubljana**

(poleg hotela Struželj)

Entenja, asuriranje, predtiskanje takoj!